

Міністерство освіти і науки України
Сумський державний університет

Рішення вченої ради Сумського державного університету з питання «Стан організаційного та методичного забезпечення дистанційної форми навчання та виконання завдань Стратегічного плану розвитку СумДУ на 2020-2026 роки, у тому числі щодо поширення її на більшість спеціальностей університету»

Одним з трендів розвитку освіти – є дистанційна освіта. За даними UNESCO, понад 60% світових університетів пропонують онлайн дистанційне навчання, лідерами серед яких крім університетів Китаю та Індії є, зокрема: Anadolu University (Туреччина) – 1,8 млн., Universitas Terbuka (Індонезія) – 585 тис., University of South Africa (Південно-африканська республіка) – 350 тис., Open University (Велика Британія) – 170 тис., Western Governors University (США) – 150 тис. студентів відповідно. Також конкуренцію на ринку послуг щодо пропозицій дистанційної форми навчання створюють і вітчизняні університети, що фокусуються на широкій співпраці з ІТ кампаніями, створенні власних освітніх платформ або ж поглибленому розвитку існуючих у відкритому доступі, залученням до освітнього процесу існуючої мережі позабазових структурних підрозділів тощо.

Повномасштабне вторгнення рф до України зумовило нові виклики перед освітянською спільнотою. Аналіз даних освітнього омбудсмена України ілюструє сталу тенденцію до збільшення кількості осіб середнього та старшого шкільного віку, які завершують навчання в освітніх установах за кордоном (близько 340 тис. станом на 2024р.) і цей показник прогнозовано буде збільшуватись, у зв'язку з посиленням відтоку юнаків старшого шкільного віку за кордон. Також суттєвим є відтік з країни студентів-іноземців, хоча за даними Українського державного центру міжнародної освіти станом на 1.01.2023р. найбільш затребуваними серед вищезазначеної категорії студентів були менеджмент, право, економіка, педагогіка, психологія, соціологія, комп'ютерні науки, архітектура та інші, які успішно впроваджуються в СумДУ. Для Сумщини взагалі критичним є наближеність до кордону з країною-агресором, постійні та досить тривалі сигнали «повітряної тривоги», загрози, пов'язані з високою ймовірністю втрати електропостачання та сталого інтернет-зв'язку.

Одним з варіантів відповіді на зазначені тенденції є розвиток дистанційної освіти в Сумському державному університеті. СумДУ має більше ніж 20-ти річний досвід розробки та впровадження дистанційної форми навчання. Завдяки розвиненій ІТ-інфраструктурі, високому кадровому потенціалу, нормативно-правовому забезпеченню в університеті за дистанційною формою навчання реалізовано 11 спеціальностей бакалавратури та 14 спеціальностей магістратури. Університетом укладено 45 договорів про співпрацю з установами, організаціями та закладами освіти щодо співпраці та утворення Територіальних центрів дистанційних комунікацій (ТЦДК), які сприяють поширенню дистанційної освіти у відповідних регіонах. Розробка матеріалів дистанційних курсів та надання авторизованого доступу відбувається з застосуванням платформи LecturED та MIX, на якій зосереджено більше ніж 1,7 млн. тесових питань, 261,9 тис. документів, 69,2 тис. HTML-сторінок, 18,6 тис. PDF-документів, 2,4 тис. словникових статей, 1,2 тис. інтерактивних завдань. Для стимулювання роботи викладачів по супроводженню та розробці дистанційних курсів в СумДУ сформована нормативна база, що включає в себе широкий перелік відповідних документів. Для англомовних здобувачів за дистанційною формою навчання в університеті реалізовано три програми: «Комп'ютерні науки», «Менеджмент» та «Право».

Університет у своїй діяльності керується в тому числі і Стратегічним планом розвитку на 2020-2026 роки, у якому було визначено завдання: «Забезпечення можливості здобуття освіти за дистанційною формою навчання за переважною більшістю (не менше ніж 90 %) спеціальностей (освітніх програм) університету; розвиток територіально розподіленої структури організаційно-консультаційної підтримки дистанційної освіти як на території України, так і за її межами; реальне впровадження англомовних дистанційних програм із виходом на міжнародний ринок on-line навчання». Об'єктивно слід визнати, що в університеті не вдалося досягти показника, зазначеного у Стратегії (таблиця 1, 2). Лише 14 спеціальностей бакалавратури (35%) та 14 спеціальностей

магістратури (56% від загальної кількості спеціальностей денної форми навчання відповідно) забезпечено програмами дистанційної форми навчання.

Таблиця 1 – Показники оголошення прийому за дистанційною формою навчання

	2022	2023	2024	2025
бакалавр	14	13	13	11
магістр	13	13	12	14

Таблиця 2 – Дистанційна форма навчання у розрізі підрозділів

Підрозділ	Бакалавр		Магістр	
	Спеціальності денна форма	Спеціальності дистанційна форма	Спеціальності денна форма	Спеціальності дистанційна форма
ННІ БІЕМ	6	4 (67%)	6	4 (67%)
ЕЛІТ	8	3 (37%)	5	4 (80%)
ТЕСЕТ	7	2 (29%)	7	3 (43%)
ІФСК	5	1 (20%)	4	2 (50%)
ННІ права	5	1 (20%)	1	1 (100%)
ННМІ	1	-	2	-
ІІІ	4	-	1	-
КФК	4	-	-	-
ЗАГАЛОМ	35	11 (35%)	25	14 (56%)

Інформація щодо впровадження дистанційної форми навчання по підрозділам представлена в таблиці 3.

Таблиця 3 – Спеціальності (освітні програми) за дистанційною формою навчання

Підрозділ	Спеціальність	Освітня програма	
		Бакалавр	Магістр
ННІ БІЕМ	[C1] Економіка та міжнародні економічні Відносини	Економіка	Економіка та інновації
	[D2] Фінанси, банківська справа, страхування та фондовий ринок	Фінанси	Фінанси
	[D3] Менеджмент	Менеджмент	Менеджмент організацій і адміністрування Бізнес-адміністрування
	[D5] Маркетинг	Маркетинг	Маркетинг
ЕЛІТ	[F3] Комп'ютерні науки	Інформатика Цифрові технології проєктування	Інформатика Цифрові технології проєктування
	[G3] Електрична інженерія	Електротехнічні системи електроспоживання	Електротехнічні системи електроспоживання
	[G5] Електроніка, електронні комунікації, приладобудування та радіотехніка		Електронні системи
	[G7] Автоматизація, комп'ютерно-інтегровані технології та робототехніка	Комп'ютеризовані системи управління та робототехніка	Комп'ютеризовані системи управління та робототехніка
	[G2] Технології захисту навколишнього середовища		Технології захисту навколишнього середовища
ТЕСЕТ	[G9] Прикладна механіка	Гідравлічні машини, гідроприводи та гідропневмоавтоматика Технології машинобудування	
	[G11] Машинобудування	Промисловий інжиніринг	Обладнання хімічних виробництв і підприємств будівельних матеріалів
		Опалення, вентиляція, кондиціювання повітря та штучний холод	Компресори, пневмоагрегати та вакуумна техніка
ІФСК	[C4] Психологія		Організаційна психологія
	[C7] Журналістика	Журналістика	Журналістика
ННІ права	[D8] Право	Право	Правознавство

У зв'язку з переходом на єдину навчальну платформу «MIX» актуальним є питання кількісного та якісного забезпечення навчальними матеріалами студентів дистанційної форми навчання. Кількісні показники підключених матеріалів при відповідному аналізі курсів можна оцінити без застосування особливих методик, що стосується якісних показників наповнення курсів, то необхідно введення відповідних оціночних метрик, які дозволяють об'єктивно оцінити контент, що надається здобувачеві.

Провадження дистанційної форми навчання в університеті регламентується широкою нормативною базою (більше 20 документів), частина з яких потребує удосконалення та перегляду.

Розвиток дистанційної форми навчання в СумДУ має бути спрямований на формування контингенту студентів з трьох категорій: громадяни, які знаходять в Україні в Сумській області чи інших областях країни, громадяни України, які знаходяться за кордоном та іноземні громадяни з англомовними програмами підготовки, що вимагають формулювання нових форм та методів профорієнтаційної роботи. Також при розробці та удосконаленні навчальних матеріалів дистанційної форми навчання необхідно враховувати сучасні тренди дистанційної освіти: залучення AI-ботів для адаптивного навчання, розробка мікро-курсів замість цілих програм, гейміфікація навчального процесу у вигляді віртуальних нагород, рейтингування учасників та гнучка адаптація до потреб здобувачів через розвиток командної роботи, різного роду симуляцій, синхронне або асинхронне навчання тощо.

Розглянувши питання «Стан організаційного та методичного забезпечення дистанційної форми навчання та виконання завдань Стратегічного плану розвитку СумДУ на 2020-2026 роки, у тому числі щодо поширення її на більшість спеціальностей університету» вчена рада університету відзначає, що розвиток заочної та дистанційної освіти є стратегічним завданням СумДУ, а якісне забезпечення освітнього контенту - складовою діяльності навчальних підрозділів.

Враховуючи тенденції та чинники, що впливають на формування контингенту, а також необхідність підвищення організаційного та навчально-методичного забезпечення дистанційної та заочної освіти, **вчена рада постановляє:**

1. Директорам інститутів, деканам факультетів розглянути пропозиції щодо подальшого впровадження дистанційної форми навчання за спеціальностями підрозділу у відповідності з наявними матеріалами у єдиній навчальній платформі «МІХ» для забезпечення навчального процесу та оголошення прийому на навчання у 2026/2027 н.р. та надати їх для узагальнення до ректорату.

Відповідальні: Проректор з НПП Бріжаний О.В., директор ЦЗДВН Мелейчук С.С. директори/декани.

Термін виконання: до 01 лютого 2026 р.

2. Провести аналіз та визначити оптимальні інструменти комунікації з абітурієнтами, які перебувають за межами Сумської області та за кордоном, для популяризації дистанційної форми навчання та підвищення поінформованості про освітні можливості університету. Опрацювати доцільність використання соціальних мереж, месенджерів, вебінарів, інформаційних розсилок, онлайн-консультацій та інших доступних каналів, а також підготувати рекомендації щодо розробки системи профорієнтаційної роботи в частині дистанційної освіти.

Відповідальні: Директор Маркетингового центру Пімоненко Т.В., директор ЦДО Мерзляков Ю.С.

Термін виконання: до 01 березня 2026 р.

3. Провести поглиблений аналіз та надати пропозиції щодо можливостей розширення переліку англомовних дистанційних програм за якими буде оголошуватись прийом на навчання до СумДУ у 2026/2027 н.р.

Відповідальні: проректор з НПП Козій І.С., директор ЦМО Божко М.О.

Термін виконання: до 01 травня 2026 р.

4. Керівництву Шосткинського інституту та ВСП «Класичний фаховий коледж СумДУ» спираючись на наявний кадровий потенціал, готовність електронних матеріалів освітніх компонентів навчального плану відповідного року прийому, наявність необхідних інформаційно-комунікаційних ресурсів, вжити заходів щодо започаткування прийому за дистанційною формою навчання освітнього ступеня «бакалавр» та «магістр» на 2026/2027 н.р.

Відповідальні: Директор ШІ Тугай Н.О., директор ВСП «КФК СумДУ» Гребеник Т.В.

Термін виконання: до 01 травня 2026 р..

5. Підвищити ефективність роботи тьюторів випускових кафедр шляхом організації та проведення короткотермінових курсів підвищення їх кваліфікації з питань організації та супроводження навчального процесу зі студентами дистанційної форми навчання.

Відповідальні: Начальник ЦРКП Гордієнко В.П., директор ОМЦТЕН Зубань Ю.О., директор ЦЗДВН Мелейчук С.С.

Термін виконання: до 01 травня 2026 р.

6. З метою стимулювання розвитку дистанційної освіти, ректорату розглянути питання щодо можливості внесення змін у діючу нормативну базу університету в частині розрахунку навчальних доручень за супроводження навчального процесу зі студентами дистанційної форми навчання.

Відповідальні: перший проректор Школьник І.О., проректор з НПР Бріжаний О.В., директор ЦЗДВН Мелейчук С.С.

Термін виконання: до 01 квітня 2026р.

7. Центру забезпечення якості вищої освіти сумісно з ЦЗДВН та ОМЦТЕН організувати опитування здобувачів дистанційної форми навчання та проаналізувати отримані результати з метою надання рекомендацій щодо покращення навчального процесу.

Відповідальні: Директор центру забезпечення якості вищої освіти Люта О.В., директор ЦЗДВН Мелейчук С.С., директор ОМЦТЕН Зубань Ю.О.

Термін виконання: до 01 травня 2026р.

8. Створити робочу групу з представників інститутів та факультетів для розробки критеріїв оцінки якості дистанційних курсів, вдосконалення процедури оцінювання їх якості та внесення змін у встановленому порядку в діючу нормативну базу СумДУ.

Відповідальні: Проректор з НПР Бріжаний О.В., директор ЦЗДВН Мелейчук С.С., директор ОМЦТЕН Зубань Ю.О., заступники директорів (деканів) із заочно-дистанційної форми навчання.

Термін виконання: до 01 березня 2026р.

9. Посилити технологічне й методичне забезпечення дистанційної форми навчання з врахуванням сучасних трендів розвитку, зокрема запровадження AI, Instructional Design, гейміфікації навчального процесу тощо.

Відповідальні: Директор ОМЦТЕН Зубань Ю. О.

Термін виконання: до 01 червня 2026р.

Схвалено вченою радою СумДУ (протокол №1 від 11 вересня 2025 року)

Голова вченої ради

Анатолій ВАСИЛЬСВ

Секретар

Анатолій РУБАН